

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine M. Eriksen Søreide
Stortinget
0026 Oslo

Oslo, 23. oktober 2012

Dokument 8:139 S (2011-2012): Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Høglund, Torgeir Trældal og Jørund Rytman om endringer i den norske praktiseringen av GSP-systemet for handel med utviklingsland.

Jeg viser til brev av 9.10.2012 der det bes om Departementets uttalelse til ovennevnte.

Handel kan gi viktige bidrag til økonomisk vekst og velstandsutvikling. Å stimulere til økt import fra utviklingslandene er derfor en sentral målsetting for regjeringen, og GSP-ordningen er et sentralt virkemiddel for å oppnå dette. Regjeringen har i forbindelse med budsjettet for 2013 fremmet en rekke forslag om forbedringer GSP-ordningen, ref. Prop. 1 LS (2012-2013) Skatter, avgifter og toll 2013.

Det er andre gang regjeringen har gått gjennom GSP-ordningen med tanke på forbedringer. Første gang var da ordningen med nulltoll ble utvidet i 2008 til å omfatte 14 lavinntektsland i tillegg til de 50 minst utviklede landene. Ingen andre industriland har en nulltollordning som omfatter så mange land.

I 2011 ble det satt i gang et arbeid for å vurdere erfaringene med endringene som ble gjort tre år tidligere. Først med en studie i regi av NUPI (som er omtalt i representantforslaget) og så en oppfølging i en interdepartemental arbeidsgruppe ledet av Utenriksdepartementet. Arbeidsgruppen fremmet en rekke konkrete forslag som regjeringen har sluttet seg til og lagt frem for Stortinget.

Generelt kan det sies at importen fra utviklingslandene har økt betydelig de senere år, men dette skyldes først og fremst økt import fra de store vekstøkonomiene som Kina og Brasil. De største utfordringene er knyttet til importen fra de fattigste utviklingslandene, der det viser seg at toll- og kvotefrihet ikke er tilstrekkelig for å legge til rette for økt import. Det finnes riktignok noen suksesshistorier: Importen av avskårne blomster fra Kenya og Etiopia har vokst kraftig, det importeres honning fra Etiopia og Zambia og sukkererter importeres fra blant annet Guatemala. Likeledes importeres tekstiler fra Bangladesh og Kambodsja. Men suksesshistoriene er altfor få.

NUPI-studien viser at det er mange forutsetninger som skal være på plass for å få i gang levedyktige handelsstrømmer. Produktene må tilfredsstillende markedets krav til pris, kvalitet og leveringssikkerhet, og de må oppfylle offentlige og private standarder. Transportkjeder, finansiering og offentlige institusjoner må være på plass og fungere hensiktsmessig. De største barrierene for økt import fra de fattigste landene er med andre ord ikke toll, men i stor grad forhold i landene selv.

Konsekvensen av denne erkjennelsen er at markedsadgangen som gis gjennom nulltollordningen må suppleres med handelsrettet utviklingssamarbeid («Aid for Trade») og annet utviklingssamarbeid rettet mot de grunnleggende forutsetningene for å dra nytte av økt handel. Jeg vil i den forbindelse minne om at regjeringen i 2007 etablerte en egen handlingsplan for handelsrettet utviklingssamarbeid. Satsingsområdene i planen har vært godt styresett, kvinner og handel og regional handel. Det arbeides nå med å oppdatere planen.

I regjeringens forslag til endringer i GSP-ordningen er et av de viktigste elementene forslaget om å etablere en ny landkategori for de «nest fattigste», dvs. gruppen av lavere mellominntektsland. Denne gruppen av i alt 29 land vil få bedre importvilkår enn de rikere utviklingslandene (høyere mellominntektsland), men ikke nulltoll for alle varer, slik som de aller fattigste landene. Forslaget vil gi klare forbedringer i markedsadgangen for de 29 landene, samtidig som overgangen vil bli mindre dramatisk for land som mister tollfrihet for alle varer fordi landet endrer status fra lavinntektsland til lavere mellominntektsland. I tillegg inneholder forslaget forbedringer som kommer alle GSP-landene til gode.

Kommentarer til de konkrete forslagene:

1) Om forbedringer av preferanser for lavinntektsland og lavere mellominntektsland.

Samtlige lavinntektsland (inkludert MUL) har allerede toll- og kvotefri markedsadgang for alle varer til Norge. For gruppen av lavere mellominntektsland med mindre enn 75 millioner innbyggere har regjeringen fremmet forslag om betydelige preferanseforbedringer, herunder tollfrihet for alle industrivarer, samt tollfrihet og 50 % preferanse for en rekke landbruksvarer som beskrevet i Prop. 1 LS (2012-2013).

2) Om andre lands tilslutning til toll- og kvotefri adgang for alle varer fra MUL.

De ulike OECD-landene og noen fremvoksende økonomier har i likhet med Norge etablert nasjonale preferanseordninger, og mange tilbyr toll- og kvotefri markedsadgang for de fleste varer fra MUL. Under WTOs ministerkonferanse i Hong Kong i 2005 ble det oppnådd enighet om at alle industriland, samt utviklingsland som ser seg i stand til det, forplikter seg til å gi toll- og kvotefri markedsadgang for minst 97 % av alle varer fra alle MUL. Det kan imidlertid ikke forventes at alle aktuelle land vil innføre dette uten som del av en multilateral forhandlingspakke.

3) Om å fjerne toll på tekstilvarer og klær fra alle utviklingsland på DAC-listen.

Regjeringen har fremmet forslag om å fjerne toll for alle industrivarer fra lavere

middelinntektsland med mindre enn 75 millioner innbyggere. Tekstiler og klær fra høyere mellominntektsland og utviklingsland med mer enn 75 millioner innbyggere vil fortsatt bli ilagt toll. Dette gir de fattigste landene et konkurransefortrinn, noe som er i overensstemmelse med målsettingen om å prioritere de fattigste landenes interesser. Norge har for øvrig inngått frihandelsavtaler gjennom EFTA med flere av de aktuelle landene i gruppen av høyere mellominntektsland. I tillegg pågår forhandlinger med, eller det kan forventes at vil bli igangsatt forhandlinger med, flere av de aktuelle landene.

4) Om tollfrihet for honning fra lavere mellominntektsland.

Alle GSP-land har tilgang til en tollfri kvote på 192 tonn honning. I tillegg har MUL og andre lavinntektsland toll- og kvotefri adgang. Dagens system gir derfor muligheter for import både fra MUL/lavinntektsland, lavere mellominntektsland og høyere mellominntektsland, samtidig som det fortsatt er grunnlag for norsk honningproduksjon.

5) Om tollfrihet for import av planteprodukter fra lavere mellominntektsland.

Regjeringen har foreslått forbedringer i preferansene for en rekke «planteprodukter» fra lavere mellominntektsland med innbyggertall under 75 millioner, ref. Prop. 1 LS (2012-2013). Tollfrihet for alle planteprodukter vil kunne få uforutsigbare konsekvenser for norsk landbruksproduksjon.

6) Om å oppheve sikkerhetsmekanismen for import av landbruksvarer fra utviklingsland.

Sikkerhetsmekanismen for landbruksvarer fra land som er omfattet av GSP-systemet har som målsetting å legge til rette for økt import fra utviklingslandene ved at den gir trygghet for at importen ikke fører til store skadevirkninger i det norske markedet for landbruksvarer. For å kunne ta i bruk sikkerhetsmekanismen er det krav om at markedsforstyrrelsen skal være vesentlig, eller at det foreligger en fare for vesentlig markedsforstyrrelse, og iverksettelse av sikkerhetsmekanismen skal behandles i regjeringen. Sikkerhetsmekanismen har aldri vært tatt i bruk, men den har likevel gitt den nødvendige trygghet rundt preferanseordningen.

7) Om administrative tollnedsettelse og indikative tak for import av kjøtt fra Botswana, Namibia og Swaziland.

Administrative tollnedsettelse for import av kjøtt gis som hovedregel på hele, halve og kvarte skrotter, det vil si kjøtt med bein. Slike generelle tollnedsettelse gis virkning for alle land, og import fra GSP-land gis 10 % ekstra tollreduksjon. I praksis har det vist seg at storparten av importen av kjøtt fra sau og lam ved tollnedsettelse kommer fra Europa, noe fra New Zealand. Dette skyldes blant annet logistikk, etablerte handelskanaler og krav til helse og hygiene. Ettersom Botswana, Namibia og Swaziland ikke tilfredsstiller EØS-kravene til eksport av kjøtt med bein (skrotter), er importen av kjøtt fra disse landene derfor begrenset til utbeinet kjøtt. For øvrig minnes det om at nivået på de indikative takene er fastsatt blant annet i lys av hensynet til norske

næringsinteresser. Endelig vises til frihandelsavtalen mellom EFTA og SACU som en hensiktsmessig ramme for å drøfte markedsadgang for kjøtt fra SACU til Norge.

8) Om vurdering av GSP-kvotene.

Enkelte GSP-kvoter blir ikke fullt utnyttet. Dette skyldes i stor grad endret forbruksmønster. Regjeringen har derfor blant annet foreslått å slå sammen kvotene for hermetisk tunge og hermetisk skinke, slik at importørene får større fleksibilitet og dermed lettere kan utnytte kvotene.

9) Om vurdering av EUs restmiddeldirektiv.

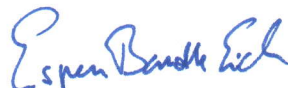
Norske krav til dyrehelse og plantehelse (SPS) er basert på og er fullt harmonisert med EUs regelverk, med unntak av plantehelse som ligger utenfor EØS-avtalen, men også her er kravene tilnærmet like. På det harmoniserte området innebærer dette at eksportørene som er gitt adgang til EU automatisk gis adgang også til det norske markedet. For animalske produkter stilles strenge krav til gode SPS-systemer både på landnivå og virksomhetsnivå, og det utarbeides lister over hvilke land/virksomheter det er tillatt å importere fra. Norge har ikke myndighet til å redusere SPS-kravene som stilles til tredjeland og har heller ikke myndighet til å føre nye land og virksomheter på listen over godkjente eksportører av animalske produkter.

Reststoffkontrolldirektivet er en del av EØS-avtalen og er en av rettsaktene EU har med i sin vurdering når det setter land og virksomheter på tredjelandslistene. En evaluering av Norges praktisering av dette direktivet vil ikke påvirke rammebetingelsene for import til Norge. Siden bare EU har myndighet til å vedta endringer på listene bør Norge rette sin innsats mot å gi teknisk assistanse for å hjelpe land og virksomheter til å oppfylle kravene til mattrygghet, og dermed bli godkjent for eksport til det europeiske markedet, inkludert Norge.

10) Om gjennomgang av standarder og reguleringer.

Offentlige reguleringer og standarder kan utgjøre betydelige utfordringer, særlig for små- og mellomstore bedrifter. Den interdepartementale arbeidsgruppen som har vurdert betydningen av reguleringer og standarder for import fra utviklingsland advarer mot å senke standarder for varer fra utviklingsland, men understreker i stedet betydningen av å styrke innsatsen via utviklingssamarbeidet for å bistå land og virksomheter til å oppfylle de ulike standardene og reguleringene. Det er videre grunn til å minne om at utformingen av norske lover og regler er underlagt strenge krav til for eksempel konsekvensanalyser og offentlige høringer. En gjennomgang på bred basis av standarder og reguleringer synes derfor lite målrettet og hensiktsmessig.

Med vennlig hilsen

Espen Barth Eide